

ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ

✿ ΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ΠΑΙΔΙ ✿

2.—

Ἡ γριὰ ρίχνει λίγες κληματόδεργες στὴ φωτιά πού πάει νὰ χωνέψῃ. Τινάζει τὸ κούτσουρο καὶ τὰ κάρδουνα κόκκινα κυλᾶνε στὴ στάχτη.

— Δὲ λὲς τίποτα; Τί ὅλο σκέφτεσαι ἀπόψε; μουρμουρίζει ἡ γριὰ ταχτοποιώντας τὰ γιαλιὰ στὰ μάτια τῆς.

Δὲν τῆς ἀποκρίνεται. Μισοκλείνει τὰ μάτια του σὰ νὰρκωμένος ἀπὸ τὴ γλύκα τῆς φωτιᾶς πού τονε χτυπάει στὸ πρόσωπο.

— Κοιμᾶσαι; ρωτᾷ ἡ γριὰ σιγαλά.

Ἀνοίγει τὰ μάτια του. Σιγαλιά. Μόνο τὰ ξύλα τρίζουνε. Κάποιος ποντικὸς σκαρφαλεύει κάτω ἀπὸ τὸ πάτωμα... Νοιώθει μιὰ στενοχώρια στὴν ψυχή, κάτι τονε σφίγγει στὴν καρδιά. Τὸ ταβάνι τοῦ φαίνεται πῶς χαμηλώνει, τονε πλακώνει. Ὁ ἀγέρας εἶναι βαρὺς, πνιχτικὸς... Σηκώνεται, ζυγώνει στὸ παράθυρο, ἀνοίγει τὰ τζάμια. Στέκεται ἀκούνητος. Μιὰ νερατζιά τοῦ στέλνει τὴν εὐωδιά τῆς. Τὸ φεγγάρι πλανιέται ἀσκοπα... Βυθίζει τὴ ματιά του μακριά, ξεχωρίζει τὰ βουνὰ στὸ β. θος, πού τὸν τριγυρίζουνε σὰ μαυροὶ ὄγκοι, τὰ βλέπει νὰ ζυγόνουνε, νὰ κλείνουνε, νὰ τονε σφίγγουνε σὲ μιὰ πέτρινη ἀγκαλιά. Θὰ σκάσῃ. Τί στενὸς ὀρίζοντας! Πῶς μπόρεσε νὰ ζήσῃ τόσα χρόνια μέσα σὲ αὐτὸ τὸ στενὸ χῶρο, κάτω ἀπὸ αὐτὸ τὸν πνιχτικὸν οὐρανό!..

Τραβιέται μέσα, κλείνει τὸ παράθυρο, ἄρχίζει τὸ σουλάτσο.

— Τί θᾶλεγες, μάννα, ἂ μ' ἐδλεπες νὰφευγα ἀπὸ τὸ χωριό; ρωτᾷ ὁ Ἀλέξης ἀξαφνα.

Κεῖνη ἀφήνει τὸ πλέξιμο νὰ πέσῃ ἀπὸ τὰ χέρια τῆς.

— Χριστὸς καὶ Παναγία! τί σεῦθε; ρωτᾷ.

Ὁ Ἀλέξης γελάει.

— Βέβαια! πρέπει σώνει καὶ καλὰ νὰ πεθάνουμε μέσα σὲ αὐτὸ τὸ παλιοχωριό; Ἡ γις εἶναι: πλατειά! μπορεί νὰ ζήσῃ κανεὶς κι ἄλλοῦ σὰν ἐδῶ καὶ καλῆτερα.

Ἡ γριὰ ξαφνιαίνεται.

— Καλὲ τί εἶναι αὐτὰ τὰ λόγια; Νὰφήσω ἐγὼ τὸ χωριό μου; ὄχι, ὄχι. Ἐδῶ θὰ μένουνε τὰ κόκκαλά μου.

— Ἄς εἶναι! ἔτσι σοῦ τὸ εἶπα, σὰ χωρατὰ, λέει ὁ στερὸς ἀπολίγο ὁ Ἀλέξης. Ἐλα τώρα πέσμου ἓνα παραμῦθι, ἀπὸ κεῖνα πού μούλεγες σὰν εἰμωνα παιδί, νὰ ξαναθυμηθῶ τὰ παλιά μου.

Ἡ γριὰ χαίρεται πού τῆς δίνεται μιὰ εὐκαιρία νὰ φχαριστήσῃ τὸ γιό τῆς. Ἀρχίζει νὰ τοῦ δηγιέται ἓνα παραμῦθι ἀπὸ τὰ παλιά. Κεῖνος δείχνει πῶς προσέχει στὰ λόγια τῆς μάννας του μὰ ὁ νοῦς του ταξιδεύει. Σιγὰ σιγὰ τὰ βλέφαρά του πέφτουνε βαρειά. Ἀποκοιμίζεται ἐνῶ ἡ πύρα τῆς φωτιᾶς τοῦ χαϊδεύει τὰ μάγουλα.

3.

— Τῶμαθες; θέατρο!

— Θέατρο ἐδῶ στὸ χωριό; ἀποκρίθηκε ὁ ἄλλος σὰ νὰ μὴν πῆτευσέ τέτοιο μεγάλο πρᾶμα.

— Βέβαια. Μᾶς ἦρθε ἀπόψε μιὰ κομπανία πρώτης, λένε, εἶπε ὁ πρῶτος γλύφοντας τὰ χεῖλια του σὰ νὰ πιπ'λιζε καμιὰ καραμέλα.

— Ποῦ θὰ παίξουνε;

— Στὸν καφενὲ τοῦ Σταθούλα.

— Πᾶμε νὰ τοὺς ἴδουμε;

— Πᾶμε.

Κατεβήκανε στὸν καφενὲ πού εἶτανε ὁ πρῶτος καφενὲς τοῦ χωριοῦ. Μιὰ θεάρατῃ λεύκα ὕψωνότανε μπροστὰ στὸν καφενὲ πού ὁ καφετζῆς εἶχε τοποθετήσει μερικὰ ξύλινα τραπεζάκια στὸν ἥσκιό τῆς, γιὰ νὰ περνοῦνε οἱ πελάτες του τὶς μεσημεριάτικες ὥρες σὰ δὲν μπορούσαν νὰ μένουνε μέσα στὸ μαγαζὶ τὴν ὥρα πού στύλωνε ἡ ζέστη. Γύρο σ' ἓνα τραπεζάκι καθισμένοι τρεῖς ἀνθρώποι παίζανε πρέφα. Φκινότανε ζένοι.

— Αὐτοὶ θάναι οἱ θεατρίνοι, εἶπε ἓνας.

Μιὰ κοπέλλα καθισμένη σὲ μιὰ καρέκλα παρατηροῦσε τὸ νερὸ ποῦ τρεχε ἀπὸ τὴ βρύση μὲ μάτι ἀφαιρεμένο, ρεμβὸς σὰ νὰ τρεχε ἄλλοῦ ὁ νοῦς τῆς, ἀκολουθώντας τὸ νερὸ πού κυλοῦσε καὶ πῆγαινε μακριά.

Ἐνας ἀνθρωπος, ἓνας πενηντάρης, μὲ ψυχὰ μαλλιά, δὶχως σακκάκι, μὲ τὰ μανίκια τοῦ κουκαμισοῦ του ἀνασηκωμένα πού νὰ φαίνονται δυὸ χοντρά, ἀδρά, μαλλιαρὰ μπράτσα, ἀνεδασμένος σ' ἓνα σκαμνὶ προσπαθοῦσε νὰ κολλήσῃ κάτι χρωματιστὰ χαρτιά πάνω σὲ κάτι σπινθῖα. Σὲ λίγο πρόβχλε κι ὁ Σταθούλας φορτωμένος ἓνα σωρὸ παλιοσάνιδα, μουχλιασμένα, πού σπίζανε στὸ ὑπόγειο ἀπὸ τὸν καιρὸ ποῦ χιτίζε τὸ μαγαζὶ του.

— Νά, δὲν ἔχω ἄλλα, εἶπε ρίχνοντας χάμω τὰ ξύλα.

Ὁ ἄλλος τοὺς ἔριξε μιὰ ματιά.

— Δὲν πειράζει. Θὰ οἰκονομηθοῦμε. Βάζουμε καὶ μερικὰ τραπέζια ἐπιτέλους γιὰ τὸ πάλο ἕμα δὲ μᾶς φτάσουν οἱ σπινθῖες.

Ὁ Σταθούλας εἶχε βγῆ ὅξω νὰ φέρῃ ἓνα λουκούμι πού τοῦ παράγγειλε κάποιος.

— Δὲ μοῦ λὲς ποῖός εἶναι ὁ θιασάρχης; ζύγωσε ὁ ἓνας καὶ ρώτησε τὸν ἀνθρώπο πού κολλοῦσε τὰ χαρτιά.

Εἶχανε περιέργεια νὰ γνωρίσουνε τὸ θιασάρχῃ ὁ ποῦ γνωρίσανε τὰλλα μέλη τῆς κομπανίας.

Κεῖνος σήκωσε τὸ κεφάλι του.

— Ἐγὼ εἰμαι. Τί τρέχει;

Κείνος ξαφνιάστηκε.

— Έλόγου σου ;

— Ναι, έλόγου μου· γιατί; δέ σου γιομίζει τὸ μάτι; Στὴ σκηνὴ νὰ μὲ δῇς ἐμένα καὶ τότε σοῦ λέω !

Βγήκανε ὅξω.

— Μωρὲ αὐτὸς εἶναι ὁ θιασάρχης; Καὶ γὰρ νόμιζα... φιδύρισε.

— Τί νόμιζες ; τί περίμενες νὰ δῇς ; Ἄνθρωπος εἶναι καὶ αὐτὸς σὰν καὶ μᾶς.

— Δέ σοῦ λέω· μὴ ἓνα θιασάρχην τὸν φανταζόμουνα κάπως ἄλλοιῶτικα. Ἄς εἶναι.

— Ἄσε τὸ θιασάρχην τώρα. Γιὰ κοίταξε κείνη τὴν κοπέλλα. Αἱ τί σοῦ λέει ; Ζάχαρη !

— Ἀλήθεια.

— Κι αὐτὴ ἐκεῖ ἢ ἄλλη, ἢ χοντρή, μὲ τὸ παιδί στο βυζί ποιά νάναι ; θεατρίνα θάναί καὶ αὐτή.

ἽΟ ἄλλος σήκωσε τοὺς ὤμους του.

— Εἶναι ἡ γυναῖκα τοῦ θιασάρχου, τοὺς ξήγησε κάποιος ποῦ στεκότανε δίπλα.

— Ἀνεδαίνει καὶ αὐτὴ στο πάλλο; ρώτησε ὁ ἓνας.

— Ἄμ τί θέλεις νὰ κάνῃ ; ἄμ δὲν ἔχει μέρος κάθεται στὴν πόρτα καὶ μαζεύει τὰ μπιλλιέτα.

— Καὶ τινὲ βροτάει τὸ πάλλο; Αὐτὴ εἶναι γελάδα.

Γελάσανε.

ἽΟ θιασάρχης ἀφοῦ κόλλησε τὰ χαρτιά, πήρε στὰ χέρια του τὸ πριόνι καὶ ἄρχισε νὰ πριονίζει ἓνα σανίδι.

ἽΟ ἱδρωτὰς ἔσταξε ἀπὸ τὸ κουτελό του.

— Ἀντώνη, κάνε γρήγορα γιὰ νὰ πᾶς νὰ οἰκονομήσῃς λίγο γάλα τοῦ παιδιοῦ, φώναξε ἀπὸ μακριὰ ἡ γυναῖκα του.

— Ξεφορτώνου με τώρα, ἀποκρίθηκε κείνος.

ἽΕνας νέος ἀκουμποῦσε στὴν κάσσα τῆς πόρτας καὶ κοίταξε ὅξω, συλλογισμένος. Φοροῦσε ἓνα κοντὸ σακάκι ποῦ ἄφηνε νὰ φαίνεται τὸ τριμμένο παντελόνι του.

— Γιατί δὲν ἔρχεται νὰ σοῦ βοηθήσῃ καὶ τευλόγου του; ρώτησε ὁ Σταθούλας σιγαλὰ δείχνοντας τὸ νέο.

Γέλασε ὁ θιασάρχης.

— Ἄ αὐτὸς εἶναι ὁ ἑραστής. Δὲν καταπιάνεται αὐτὸς σὲ τέτοια πρόστυχα πράματα. Αὐτὸς πάει γιὰ τέχνη· χὰ, χὰ, χὰ, ἀποκρίθηκε ὁ θιασάρχης χτυπώντας δυνατὰ τὸ σκεπάρνι γιὰ νὰ πνίξῃ τὰ γέλοια του.

— Κ' ἡ κοπέλλα καὶ κάτω κόρη σου εἶναι ;

— Ἡ Ρίκα ; εἶναι καὶ αὐτὴ στὴν κομπανία μας.

— Ἕνα κορίτσι καὶ γυρίζει μὰς! σὰς δίχως κανένα δικό της; ρώτησε περίεργος ὁ Σταθούλας.

— Αἱ, κ' ἔπειτα; Τί θὰ πάθῃ! θὰν τὸ φάμε;

ἽΟ Σταθούλας δὲν ξαναεῖπε τίποτα γιὰ νὰ μὴ φανῇ πὼς δὲν καταλαβαίνει, μὰ ἀπόρησε γιὰ τὸ θάρρος τοῦ κοριτσιοῦ — κ' εἶτανε καὶ τόσο ὁμορφὴ — καὶ μὲ τὸν τρόπο ποῦ τοῦ μιλοῦσε ὁ θιασάρχης γιὰ ἓνα τέτοιο πρᾶμα. «Αὐτοὶ σκέφτονται ἄλλοιῶτικα ἀπὸ μᾶς» συλλογίστηκε.

Τὸ μεσημέρι τὸ πάλλο εἶτανε ἑτοιμο κ' ἡ αὐλαία

— μὴ λινάτσα χρωματισμένη ποῦ παράσταινε τὴν Ἄκρόπολη — κρεμασμένη ἀνέμιζε ἀπὸ τὸν ἄέρα ποῦμπαινε ἀπὸ τὰ σπασμένα τζάμια τοῦ ἀντικρυνοῦ παραθυριοῦ.

— Θὰ πουντιάσουμε δὼ ἡμέσα, μουρμούρισε ὁ ἑραστής σφίγγοντας τὸ γιὰκὰ τοῦ σακκακιό του.

— Τί νὰ σοῦ κάνουμε κύριε ; Ἄν μπορούμε βλέπεις νάχουμε τὸ Βασιλικὸ στὴ διάθεσή μας, ἀποκρίθηκε ψυχρὰ ὁ θιασάρχης.

— Πὼς νὰ παίξῃ κανεῖς, πὼς νὰ ἐμπνευσθῇ σὲ τέτοιο περιβάλλο, μουρμούρισε ὁ ἑραστής.

— Αὐτὸ εἶναι τίποτα. Μοῦ ἐξασφαλίζει ἐμένα διακόσια μπιλλιέτα καὶ σοῦ λέω γὰρ πὼς παίζουμε. Σοῦ κάνω καὶ τοῦμπες στὸν ἄγέρα, μὲ δλη τὴν κοιλιά, ἐγὼ ποῦ μὲ βλέπεις.

ἽΟ ἑραστής ζάρωσε τὰ χεῖλια του σὰ δυσαρεστημένος γιατί δὲν εἶχε ἄνθρωπο μπροστά του ποῦ νὰ πορῇ νὰ τονὲ νοιώσῃ.

— Κάμε ὑπομονὴ καὶ θὰ παίξῃς καὶ σὲ ἀνώτερα θέατρα, εἶπε ἡ Ρίκα.

— Δέ σοῦ λέω. Μὰ διαφθείρεται κανεῖς. Χάνει τὸ ταλέντο του.

— Ταλέντο... Μου ου ου... μουρμούρισε ὁ θιασάρχης καὶ ἄρχισε νὰ τχτοποιῇ τὰ μπιλλιέτα ποῦχε μπροστά του καὶ ποῦ ἔπρεπε τώρα νὰ γυρίσῃ τὸ χωριὸ καὶ νὰν τὰ μοιράσῃ.

ἽΟ Ἀλέξης ποῦ ἡ περιέργεια τὸν ἔφερε καὶ αὐτὸν στὸν καφενὲ τοῦ Σταθούλα παρακολοῦθησε ὅλον αὐτὸ τὸ διάλογο μὲ προσοχή. ἽΟ νέος αὐτὸς ποῦ μιλοῦσε μὲ τόση θλίψη γιὰ τὸ ταλέντο του. ὁ ἑραστής αὐτὸς μὲ τίς ἀψηλὲς φιλοδοξίες, τὸν ἔκανε νὰ νοιώσῃ βαθεῖα τὴ δική του μηδαμινότη. «Αὐτοὶ εἶναι ἄνθρωποι· ζοῦμε καὶ μεῖς ἐδῶ στο παληοχωριὸ σὰν τὰ σκουλήκια». ἽΕντύπωση τοῦκαμε κ' ἡ ὁμορφάδα τῆς Ρίκας. Θᾶθελε νὰ ζητήσῃ πολλὰς πληροφορίες γι' αὐτήνε μὰ ἡ φυσικὰ του δειλία δὲν τὸν ἄφηνε νὰ τῆς ἀποτείνῃ τὸ λόγο.

— Ποιὸς θὰ παίξῃ τὸ πρόσωπο τοῦ ἀντεραστή ; Αὐτὸ θαρρῶ δὲν τὸ συλλογιστήκατε, εἶπε ἄξαφνα ὁ ἑραστής χώνοντας βαθεῖα τὰ χέρια στὶς τσέπες.

ἽΟ θιασάρχης σήκωσε τὸ κεφάλι καὶ τονὲ κοίταξε.

— Βρὲ καλὰ λές, εἶπε.

Τὸ πρόσωπο αὐτὸ τῷπαίξε ὡς τώρα ἓνας ἄλλος ποῦ ἀποσπάστηκε ἀπὸ τὴν κομπανία.

ἽΟ θιασάρχης ἔξυσε τὸ κεφάλι του.

— Δέ βρίσκεται κανεῖς ἐδῶ πέρα; μπορούσαμε νὰν τοῦ δώσουμε ἐπιτέλους καὶ κατιτίς, εἶπε.

ἽΟ ἑραστής σήκωσε τοὺς ὤμους του σὰ νᾶλεγε : «Κάνε καλὰ».

— Παίζω ἐγὼ τὸ μέρος του, φώναξε ἄξαφνα ὁ Ἀλέξης.

ἽΟ θιασάρχης τοῦρριξε μιὰν ρωτηματικὰ ματιά.

— Ἑσύ; Καὶ ποιὸς εἶσαι σὺ; ρώτησε.

— Δάσκαλος, ἀποκρίθηκε ὁ Ἀλέξης σὰ νὰ ντράπηκε γιὰ τὴν ιδιότητά του.

‘Ο θιασάρχης έσκασε στα γέλοια.

— Έχεις άνεβή άλλη φορά σέ σκηνή; Άδς νάν τά καταφέρης;

— Θά προσπαθήσω, άποκρίθηκε ό ‘Αλέξης κατακόκκινος άπό τή συγκίνηση.

‘Ο έραστής τοῦρριξε μιὰ περιφρονετική ματιά, έπειτα άπομακρύθηκε μουρμουρίζοντας.

— Τί στραπάτσο, τί βεδήλωση τής τέχνης.

‘Ο θιασάρχης ζύγωσε τόν ‘Αλέξη.

— Λοιπόν σύφωνοι. Θά σοῦ δώσω τώρα τό μέρος σου νάν τό διαβάσης κανά δυό φορές γιά νά ξέρης άπάνω κάτω τί λέει. ‘Η δεσποινίδα άπό έδω θά σοῦ δείξη τί πρέπει νά κάνης.

— Πολύ ευχαρίστως, είπε ή Ρίκα μ’ ένα χαμόγελο.

‘Η τυπική φράση πού δέν είτανε τίποτα παραπάνω άπό ένα άπλό κοπλιμέντο, τή στιγμή εκείνη πήρε μιὰ ξεχωριστή έννοια στή φαντασία τοῦ ‘Αλέξη πού συγκινημένος θωροῦσε τή Ρίκα νάν τοῦ χαμογελάη...

Πήρε τά χερόγραφα, τράβηξε γιά τό σπίτι του και κλείστηκε σέ μιὰ κάμαρα.

— Νά μή μοῦ μιλήση κανείς, είπε.

— Δέ θά ρθῆς νά φάμε; Είπε ή γριά.

— Φάε μοναχή σου. Δέν πεινάω.

Κλεισμένος μέσα στήν κάμαρα διαδάζει δυνατά βαδίζοντας πάνω και κάτω. Κάποτε σταματάει τό διάδασμα, ζυγώνει στό άνοιχτό παράθυρο και γυρίζει τά μάτια του κατά τόν καφενέ τοῦ Σταθούλα. ‘Η γριά άκούγει τίς φωνές μὲ δέν μπορεί νά νοιώση τί λέει. Βάζει τό αυτί της κοντά στήν πόρτα, άφουγκράζεται τίποτα.

— Τί λόγια είναι αὐτά πού λέει; μουρμουρίζει.

Σάν ξαναφάνηκε στόν καφενέ, ή Ρίκα άπόρησε πού τόν είδε τόσο γρήγορα νά γυρίζει.

— Τόμαθες κιόλας; Τόσο γρήγορα; Μπράβο σου. Είσαι καλό παιδί, τοῦ φώναζε γελώντας.

Κείνος κοκκίνησε.

— Έτοιμος, είπε.

— Έλα λοιπό νά μοῦ πῆς τό μάθημά σου. Και κοίταξε καλά, άμα δέν τό ξέρεις, νηστεία... είπε ή Ρίκα γελώντας ένα καλοκάγαθο γέλιο.

— ‘Ο,τι αποφασίσετε σεις, ψιθύρισε ό ‘Αλέξης δειλά.

— Νά πούρθε μιὰ περίσταση νά γίνης και σὺ μαθητής;

— Σέ τέτοια δασκάλα, είπε κείνος.

Κείνη έσκασε τά γέλοια.

— Μὲ κολακεύετε.

Τραβηχτήκανε στό ιδιαίτερο πού χρησίμευε γιά δωμάτιο τοῦ Σταθούλα. ‘Ο ‘Αλέξης πήρε μιὰ στάση, δποια τοῦ φάνηκε καλύτερη κι άρχισε νάπαγγέλνη ένφ ή φωνή του έσμυγε μὲ τόν κρότο τοῦ σκεπαριστοῦ... ‘Ο ‘Αλέξης άπάγγελλε σ’ έναν τόνο μελοδραματικό. ‘Η Ρίκα τόνε διάκοψε.

— ‘Οχι έτσι άπλά, φυσικά, νά, όπως κουδεντιάζουμε,

Κείνος ξανάρχισε άπό τήν άρχή προσπαθώντας όσο μπορούσε νά συμμορφωθῇ μὲ τίς συδουλές τοῦ δασκάλου του. Μά κακοσυνηθισμένος άπό τήν ψευτική άπαγγελία τοῦ σχολιοῦ εύρισκε δυσκολία νά βρῇ τό ύφος τό φυσικό, τό κουδεντιαστό κι’ αὐτό τοῦφερνε στενοχώρια γιατί έδλεπε πὼς δέν μπορούσε νά φχαριστήσει όπως τό ποθοῦσε τή δασκάλα του.

— Και τό κορμί σου όχι τόσο άλύγιστο· οί πόδες νάσαι φυσικές. Τό κεφάλι όχι τόσο άψηλά, τό στήθος όχι τόσο κορδωμένο. Νά έτσι καλύτερα, είδασκε ή Ρίκα και πιάνοντας μὲ τά δυό χέρια της τό κεφάλι του προσπαθοῦσε νάν τοῦ δώσῃ τήν πιὸ έκφραστική, φυσική στάση. Στό άγγμα αὐτό τῷ χεριῶν της, ό ‘Αλέξης νόμισε πὼς δυό καυτερά σίδερα άκκουμπούσανε στα μάγουλά του. Δέν πόνεσε ὡς τόσο μὰ μιὰ γλυκειά άνατριχίλα τοῦ πέρασε ὅλο τό κορμί.

Σάν τέλειωσε τό μάθημα βγήκανε κ’ οί δυό ὅσω και καθήσανε σέ δυό καρέκλες. ‘Ο ‘Αλέξης παράγγειλε δυό λουκούμια κ’ ή Ρίκα σά νάχε μπροστά της κανέναν άνθρωπο πού τόνε γνώριζε άπό καιρό, άρχισε νά τοῦ δηγιέται διάφορα έπεισόδια της ζωής της.

— ‘Ομορφή ζωή, είπε ό ‘Αλέξης.

Κείνη κούνησε τό κεφάλι της θλιβερά.

— ‘Οποιος δέν τήν ξέρει· οὔτε ό ὀχτρός σου, ψιθύρισε και τό μάτι της πήρε μιάν έκφραση βαθειά, λυπημένη σά νά περάσανε μπροστά της ὅλα τά περασμένα.

Τό βράδυ γιομάτος ό καφενές· ό θιασάρχης πού καθότανε στήν πόρτα, έτριβε τά χέρια του. Τό τραπέζι πούχε μπροστά του, γιομάτο λεφτά, πού τά χάιδευε μὲ τά δάχτυλά του γιά νά νοιώσῃ τή γλύκα τους. Οί θεατές καθισμένοι σέ κάτι μακριές σανίδες πού τρίζανε τοποθετημένες πάνω σε δυό σκαμνιά; δέ βλέπανε τή στιγμή πότε νάρχισῃ ή παράσταση και νά τραβηχτῇ ή χιλιοτρυπημένη αὐλαία πού είχε στή μέση τήν ‘Ακρόπολη ζουγραφιστή.

— Ποιό νάσαι αὐτό τό σπίτι; ρώτησε ένας.

— Δέν τό ξέρεις; Τό Παλάτι, τοῦ ξήγησε ό διπλανός του.

— Μπᾶ! αὐτό λοιπόν είναι τό Παλάτι! Είπε ό άλλος άνοίγοντας τό στόμα του.

Χτυπάει ένα κουδουνάκι. Σιγαλιά· ὅλοι κρατάνε τήν άνάσσω τους. ‘Η αὐλαία τραδιέται στα πλάγια γιατί δέν είτανε εύκολο νά ὤψωθῇ. ‘Αρχίζει ή παράσταση. Τό έργο είναι γραμμένο σέ γλώσσα άψηλή, έπίσημη.

— Δέν καταλαβαίνω τίποτα· τί λένε; μουρμουρίζει ένας.

— ‘Αμ τί θαρρείς! Δέν είναι γιά ὅλους αὐτά τά πράματα, γυρίζει και τοῦ λέει ό κύρ Σταῦρος ό δικαστικός κλητήρας πού παίρναγε στό χωριό γιά γραμματισμένους.

‘Ὡς τόσο ό,τι βλέπουμε είναι τόσο συγκινητικό. Μιὰ ρομαντική ὕπόθεση ξετυλίγεται σέ συγκινητικές σκηνές. Ένας αγαπάει μιὰ κόρη. ‘Ο πατέρας της δέν

τοῦ τῆνὲ δίνει προτιμώντας κάποιον ἄλλον καὶ τότε
κεῖνος φοβερίζει νὰ τοῦ τὴν κλέψῃ. Συναπαντιοῦνται
κάπου, πατέρας κ' ἐραστής, λογοφέρνουνε, βρίζονται
καὶ στὰ τελευταῖα ὁ πατέρας—ὁ θιασάρχης—τραβάει
μιὰ κάμα νὰ σφάξῃ τὸν ἐραστὴ τῆς κόρης του.

Ἔτσι τέλειωνε ἡ πρώτη πράξη.

— Καλὰ τοῦκανε. Νὰ εἰμουνε γὼ θὰ τὸν ξεκοιλια-
ζα, εἶπε ὁ Σπύρος ὁ χασάπης, σὰν τραβήχτηκε πάλε
ἡ αὐλαία.

— Ἀκοῦς ἐκεῖ νὰ θέλῃ μὲ τὸ στανεῖο νὰ πάρῃ τὸ
κορίτσι, πρόστεσε ὁ Γιάννης ὁ ταβερνάρης,

— Μὰ καὶ κείνη τὴ μουσίτσα ποῦ τὴν ἀφήνεις;
Δὲν εἶδες πὼς τὸν γλυκοκοίταζε; εἶπε ἡ κυρὰ Σπύ-
ραινα.

— Κορίτσια ποῦ δὲν ἀκοῦνε τὸν πατέρα τους, τὰ
κρεμῶ ἐγώ, εἶπε ὁ Σπύρος.

— Τὸ μοῦτρο της ἤθελε κ' ἐρωτα βλέπεις.

— Ποῦ τὰ ξέραμε μεῖς στὸν καιρὸ μας τέτοια πρά-
ματ'. Ἐμένα μὲ παντρέψανε δίχως νὰ μὲ ρωτήσουνε,
εἶπε ἡ κυρὰ Σπύραινα.

— Αἱ σήμερα ἄλλαξε ὁ κόσμος, κυρὰ Σπύραινα, τῆς
φώναξε ἀποπίσω ὁ Γιάνκος, ὁ γιὸς τοῦ κύρ Ἀγγελῆ
τοῦ τοκιστῆ, ποῦ σπουδαζε φοιτητὴς στὴν Ἀθήνα.

— Γι' αὐτὸ πᾶμε κατὰ διαδόλου ἀποκρίθηκε κείνη.

— Καλὲ δὲ βχρεῖσαι! ἄσε τὸν κόσμο νὰ κἀνῃ ὅ,τι
θέλει.

Στὴ δεύτερη πράξη παρουσιάζεται ὁ Ἀλέξης γι'
ἀντεραστὴς τῆς κόρης. Στὴν ἀρχὴ καθὼς εἶτανε ντυ-
μένος δὲν τὸν καταλάβαινε. Ὁ Ἀλέξης ἀπάγγελνε τὸ
μέρος του μὲ κάποια ἀλιγυσία ποῦ δὲν μπόρεσε νὰ
διερῶσῃ ἡ διδασκαλία τῆς Ρίκας ποῦ πίσω ἀπὸ τὰ
παρακίνητα παρακολοῦθοῦσε περίεργη τὸ παίξιμο τοῦ
μαθητῆ τῆς καὶ τοῦ ψιθύριζε ἀπὸ μακριὰ ὁδηγίες. Ἐ-
πειτα εἶτανε κ' ἡ συγκίνηση ποῦ τὸν ἐπνιγε. Νὰ βρι-
σκεται! μπροστὰ σὲ τόσον κόσμο, καὶ νὰ τὸν βλέπῃ
ἡ Ρίκα! Ἀν τύχαινε νὰν τὰ χάσῃ καὶ γινότανε περί-
γελως μπροστὰ τῆς;...

— Βρέ, ὁ Ἀλέξης δὲν εἶναι αὐτός; ψιθύρισε κά-
ποιος.

— Σὰν κι αὐτόνε μοιάζει, ἀποκρίθηκε ὁ γείτονάς
του ὅσο ποῦ ὁ Σταθούλας βεβαίωσε ὀριστικὰ πὼς εἶ-
τανε ὁ Ἀλέξης. Αὐτὸ πιά ποτὲ δὲ θὰ τοῦ τὸ συχωροῦ-
σανε. Σὰ λιμασμένα σκυλλιά τοῦ πέσανε ἀπάνω καὶ
τὸν γαυγίζανε ἀπὸ ὅλες τῆς μεριές.

— Πάει τρελλάθηκε.

— Κριμα στὸ παιδί.

Ἔτσι ἐνῶ ὁ Ἀλέξης ἐακολοῦθοῦσε νὰ μιλᾷ τρέμον-
τας μὴν τύχῃ καὶ τοῦ ξεφύγῃ καμιά λέξη, ἀποκάτω
οἱ συχωριανοὶ του τοῦ ψέλνανε τὸν ἀναδαλλόμενο.

— Καμαρῶστε τον, ψιθύριζε κι ὁ κύρ Ἀγγελῆς, ὁ
τοκιστὴς σ' ἓνα χαίρέκαχο ὕψος ἐνῶ ὁ γιὸς του, μὲ
κάτι ἄλλους νέους τοῦ χωριοῦ φίλους του ποῦ τὸν τρι-
γυρίζανε καὶ χάσκανε σὲ ὅ,τι κι ἂν τοὺς ἔλεγε, δὲν
ἐξακολουθούσανε τὰ μάτια τους ἀπὸ τὴ Ρίκα ποῦ στε-
κότανε στὸ πάλκο;

— Αὐτὴ δὲ θὰ μοῦ γλυτώσῃ καὶ νὰν τὸ δῆτε, βε-
βαίωνε ἐνῶ κείνοι τὸν κοιτάζανε μὲ θαμκισμό.

Ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τῆς τρίτης πράξης φάνηκε πὼς ἡ
λάμπα τοῦ πάλκου δὲ θὰ βαστοῦσε ὡς τὸ τέλος τῆς
παράστασης. Ὁ Σταθούλας συνηθισμένος νὰ κλείνῃ
νωρὶς τὸ μαγαζί του, δὲν μπόρουσε νὰ προβλέψῃ τὴν
ἐχταχτὴ αὐτὴ περίπτωσιν. Μὰ στὴ βράση τοῦ ἔργου,
ποῦ ἀπορροφούσε ὅλο τὸ ἐνδιαφέρον, κανεὶς δὲ συλλο-
γίστηκε τὸν κίντυνο. Ὡς τόσο ἡ λάμπα, ἀδιάφορη γιὰ
τὸ ἔργο, πάθαινε ἀδιάκοπες λιποθυμίες ὅσο ποῦ ἦρθε
στιγμὴ ποῦ ἡ παράστασις εἶτανε ἀδύνατο πιά νὰ ξα-
κολουθήσῃ μέσα στὸ σκοτάδι. Καὶ εἶτανε ἡ κρίσιμὴ
στιγμὴ τοῦ ἔργου.

— Μὰ τί διάολο μωρὲ Σταθούλα δὲν ἤξερες νὰ γιο-
μίσῃς τὴ λάμπα σου; φώναξε ὁ θιασάρχης ἀγαναχτι-
σμένος πάνω ἀπὸ τὸ πάλκο.

— Περίμενε μιὰ στιγμὴ νὰ πεταχτῶ νὰ πάρω πε-
τρέλαιο, ἀποκρίθηκε ὁ Σταθούλας.

Ὅσο νὰ πάῃ καὶ νάρθῃ ἡ σάλα εἶτανε βυθισμένη
στὸ σκοτάδι καὶ χρειάστηκε ὥρα ὅσο νὰ ξαναρχίσῃ
πάλε ἡ παράστασις καὶ νὰ φτάσῃ στὸ τέλος μὲ τὴν αὐ-
τοχτονία τῆς κόρης γιατί δὲν τῆς δύναντο κείνενε ποῦ-
θελε...

(Ἀκολουθεῖ)

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Η ΔΙΚΗ ΤΟΥ ΝΑΥΠΑΙΟΥ.— Ἀθήνα. Βιβλιοπω-
λεῖο Γ. Βασιλείου.— Δρ. 2.80.

Βγήκανε σὲ βιβλίο ἀπὸ 500 σελίδες τὰ πρακτικὰ τῆς πε-
ρίφημης δίκης, ποῦ ἔγινε στὸ Ναύπλιο τὴν περασμένη χρο-
νιά (16—28 τοῦ Ἀπριλῆ 1914) μὲ κατηγορούμενο τὸ Δελ-
μούζο καὶ λοιποὺς. Ὅλες οἱ μαρτυρίες, ὅλα τὰ ἐπεισόδια,
οἱ ἀπολογίες τῶν κατηγορουμένων καὶ οἱ λόγοι τοῦ Εἰσαγ-
γελέα καὶ τῶν δικηγόρων, βεβαιούνται καὶ μέσα τυπωμένα,
παρμένα ἀπὸ δύο στενογράφοις ποῦ παρακολοῦθήσανε τὴ
δίκην.

Ἀδύνατο νὰ φανταστῇ κανεὶς τί κίνησι καὶ τί ζωὴ
περιέχει αὐτὸ τὸ βιβλίο! Ἡ ρωμιοσύνη ὅλη ζουγραφί-
ζεται πιστὰ μὲ τοὺς πατάδες τῆς, μὲ τοὺς δασκάλους
τῆς, τοὺς δημοσιογράφους καὶ τοὺς διάφορους κλοθελη-
τάδες καὶ παρὰσιτους, ποῦ οὐ τίποτα μπροστὰ δὲ σταματᾶνε
καὶ τὰ πάντα ἐκμεταλλεύονται γιὰ ταπεινὰ καὶ προσωπικά
συφέροντα, λέγοντας καὶ διακηρύχοντας πὼς ἀγωνίζου-
νται γιὰ νὰ σώσουνε τὴν Πατρίδα, τὸ Κράτος, τὴ Θρησκεία
ποῦ κιντυνεύουνε ὅλα, γιατί αὐτοὶ τὸ θέλουνε.

Λογιῶν λογιῶν ἀνθρώποι περνοῦνε ἀπὸ καὶ μέσα, κουτοί.
σοβαροφάντοι, χτυπημένοι ἀπὸ θρησκομανίες, πατριδομα-
νίες καὶ κάθε εἶδους ἰδεοληψίες, γιὰ νὰ ποῦνε τὸ λογάκι
τους, τὴν ἰδέαν τους, τὴ γνώμην τους. Ἔτσι ἡ ζουγραφία
ποῦ μᾶς δίνει τὸ βιβλίο ὑψώνεται, τραβᾷ στὰ σύνορα μιᾶς
μελέτης κοινωνικῆς, μιᾶς ἐρευνας γιὰ τὴν ἀνεματικὴν κατὰ-
στασιν τῆς Ἑλλάδος τοῦ σήμερα. Ζυγιάζεται ἡ ἰδεολογία
κάθε τάξης, τοῦ ἀξιωματικοῦ ποῦ βλέπει σὲ κοινὰ καὶ τρι-
μένα πράγματα τὰ φαντάσματα τοῦ ἀναρχισμοῦ, τοῦ νοικο-
κύρη ποῦ ἀναγοᾷ τὸ ἀνατάραγμα τῆς ἀργατιᾶς, τοῦ βου-